

2

Guia didàctica professorat

Nivell educatiu
EP5 - EP6

+ info

www.educacio-valencia.es

AJUNTAMENT
DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Projectes Educatius

València, 2019

[+ info](#)

Edita:
Ajuntament de València
Regidoria d'Educació
Projectes Educatius

ISBN: 978-84-9089-216-9

962 084 283 - 962 082 146
sccprojectosed@valencia.es

Índex

1. Introducció	4
2. Objectius	5
2.1 Objectius generals	5
2.2 Objectius específics	5
3. Temes a desenvolupar	5
4. Competències	8
5. Metodologia	8
6. Nivell educatiu	10
7. Materials i recursos	10
8. Localització i itinerari	15
9. Desenvolupament del programa i temporalització	15
9.1 Activitats prèvies	16
9.2 Activitats centrals	20
9.3 Activitats posteriors	25
10. Avaluació	30
11. Bibliografia	32
12. Annexos	32

1. Introducció

Aquesta guia que oferim al professorat és un reforç a les activitats i dinàmiques que es treballaran en les sessions amb el personal educador. L'eix principal del programa “Caminant per la igualtat” és treballar des de la coeducació per a la consolidació de la igualtat entre els GÈNERES.

En la història, el paper social de la dona va quedar relegat a l'àmbit de la reproducció, per la qual cosa les possibilitats de desenvolupament d'elles quedaven relegades a aquest aspecte; mentre que els homes trobaven el seu espai en l'àmbit del públic. La divisió sexual del treball establia la dicotomia reproducció vs producció.

Encara que en l'actualitat s'ha anat gradualment trencant amb la dicotomia, i les dones han passat a ocupar en major mesura l'esfera del públic, queda molt camí per recórrer. I els homes encara no han entrat en l'esfera privada en igualtat de condicions. Així el buit que les dones deixen en l'espai reproductiu el venen ocupant altres dones en la reproducció altres dones com les mares o cuidadores.

Existeixen, doncs, moltes desigualtats, és per tant, l'objectiu d'aquest programa, educar per la igualtat. La COEDUCACIÓ a l'escola és fonamental si volem éssers humans amb les mateixes oportunitats: “si eduquem igual (a xiquets i xiquetes) seran iguals”. Ateses les manques que hem apuntat.

La coeducació és un mètode educatiu que part del principi de la igualtat entre col·lectius, en el cas d'homes i dones significa no segregar als xiquets i les xiquetes en cap aspecte. Coeducar significa no establir relacions de dominació entre gèneres.

El programa educatiu “Coeducació. Caminant per la igualtat” va dirigit a tots els cicles de primària i secundària. Les sessions s'han adaptat a cada cicle perquè l'alumnat puga començar el programa en primer d'educació Primària i acabar-lo en l'últim curs de Secundària. Els continguts estan adaptats a l'edat i l'objectiu és recórrer un camí al costat de l'alumnat per diferents àmbits de la vida escolar, familiar, social amb la finalitat d'observar i analitzar les possibles discriminacions i actituds sexistes per a poder transformar-les en comportaments igualitaris i justos. En aquest cas, les activitats van destinades al col·lectiu d'estudiants del tercer cicle de primària.

El programa està dividisc en tres sessions a l'aula, però en la guia incloem activitats complementàries de reforç que permeten als estudiants assimilar i interioritzar els conceptes treballats pel monitor o monitora.

És important conèixer definicions bàsiques com a SEXE, GÈNERE, ROL DE GÈNERE o ESTEREOTIPS, aquests conceptes s'aniran ampliant al llarg del programa. També s'analitzaran realitats, dinàmiques i participatives que promoguen el diàleg, la reflexió i l'esperit crític.

2. Objectius

2.1 Objectius generals

- Educar per a la igualtat

2.2 Objectius específics

- Fomentar el pensament crític per mitjà de l'anàlisi i reflexió dels patrons establits
- Comprendre els conceptes com a sexe, gènere, rol o estereotips.
- Advertir en diferents àmbits de la vida les desigualtats de gènere existents.
- Observar les possibles discriminacions en el nostre entorn
- Analitzar les actituds sexistes interioritzades.
- Transformar els nostres comportaments perquè siguen igualitaris.

3. Temes a desenvolupar

Si bé és cert que fa alguns anys la segregació basada en el gènere dins de l'educació formal era molt més explícita, encara en l'actualitat és habitual observar grans desigualtats entre les vivències de les xiquetes i els xiquets durant el seu pas pel sistema educatiu.

Aquesta realitat, afegida a la falta de referents femenins en molts materials didàctics, repercuteix en gran manera a la reproducció de la socialització diferenciada per gèneres i a les diferències en la construcció de la identitat de les xiquetes i els xiquets, encarregades de perpetuar les desigualtats.

El programa “Caminant per la Igualtat” parteix amb la finalitat de trencar amb aquest model i educar en la igualtat, contribuint al fet que s'atorgue el mateix valor social a les tasques tradicionalment considerades femenines o masculines.

Per a això, és important recordar que partim d'una posició social desigual, que comença amb la dominació masculina i l'hegemonia dels valors associats tradicionalment als homes. A aquesta realitat se'l denomina androcentrisme, i fa referència al fet que els valors masculins siguen els predominants i els “recomanables” i que la mirada social es realitza des de la perspectiva de l'home, pretenent incloure als dos gèneres

A més, és necessari tindre en compte que, com a conseqüència d'això, el treball de cures, que tradicionalment ha sigut responsabilitat de les dones, no compta amb el reconeixement social necessari malgrat ser essencial per al funcionament de la societat.

És per això que per a aconseguir una igualtat real s'haurà d'anar més enllà de l'assoliment de l'accés de la dona al món del treball productiu, acostant-se simplement al model que tradicionalment s'ha considerat masculí per estar aquest més valorat socialment. D'aquesta manera, a l'hora de realitzar intervencions educatives que contribuïsquen a la construcció d'una societat més igualitària, hem de tindre en compte que el camí comença per canviar la manera de comprendre el treball reproductiu i el reconeixement social que se li atorga, entenent que es tracta d'un conjunt de tasques imprescindibles per al desenvolupament de totes les persones i la qualitat de vida, així com per al bon funcionament socioeconòmic.

En aquesta línia, i entenent que l'educació és l'instrument fonamental per a trencar amb aquesta mena de desigualtats, la perspectiva més adequada és la de la coeducació, que segons Subirats (1994) és l'educació de dos grups diferents amb la mateixa perspectiva. És important treballar des d'aquest punt de vista per a tractar d'equiparar les oportunitats amb les quals compten xiquetes i xiquets i, per tant, els seus punts de partida i d'arribada.

La coeducació és un mètode educatiu que part del principi de la igualtat entre col·lectius per a no discriminar a cap d'ells, però sense deixar de costat el reconeixement de les seues diferències. Coeducar, en aquest programa, significa trencar amb els estereotips i mandats de gènere, però sobretot tractar de deixar de costat les jerarquies i recuperar el valor social de tot allò que tradicionalment ha sigut desvalorat.

És important conèixer definicions bàsiques en relació a aquest tema, com a SEXE, GÈNERE, ROL DE GÈNERE, ESTEREOTIPS, ETC., conceptes que s'aniran ampliant al llarg del programa. També s'analitzaran realitats mitjançant dinàmiques participatives que promoguen el diàleg, la reflexió i l'esperit crític.

CONCEPTES BÀSICS:

- **SEXE:** Es tracta d'un concepte elaborat des de la biologia. Es determinen les característiques biològiques que diferencien als mascles de les femelles en funció als seus òrgans reproductius.
- **GÈNERE:** Concepte que va començar a usar-se en la dècada dels seixanta del segle passat per a evidenciar que les diferències entre els homes i dones partien de la construcció social de l'home i la dona. La dicotomia entre el gènere i el sexe partiria del donat (el sexe) i el rebut (el gènere). Treballar sobre aquesta

categoria és fonamental perquè les atribucions socials són les que marquen el punt de partida i el de destinació de les persones. El gènere com a eix de construcció de la identitat al marge de la biologia.

- **SISTEMA SEXE-GÈNERE:** Seguint a Gayle Rubin és *el sistema de relacions socials que transforma la sexualitat biològica en productes de l'activitat humana i en el qual es troben les resultants necessitats sexuals històricament específiques* (Aguilar-García, 2008).
- **ROL:** Són les experiències viscudes per cada persona en funció a la seua posició social. Així, als homes els pertanyen unes experiències vinculades amb el que significa ser home. El rol és la teatralització del paper social que cada persona pot realitzar.
- **ROL DE GÈNERE:** Són els papers diferenciats que assumim en primera persona sobre la base de les normes socials que estableixen els comportaments, actituds, sentiments o activitats propis dels homes o de les dones.

Podem contrastar el punt de vista de dos autors pel que fa als rols de gènere. Per a Parsons, els rols de gènere eren la manera d'organitzar la societat en relació a les accions i aptituds dels homes i les dones des de la lògica de la dicotomia biològica, entenent que era la millor forma de divisió de la societat.

No obstant això des de la perspectiva de Mead el rol, les atribucions socials que s'estableixen als col·lectius en funció de les seues característiques no pot compreses des de la perspectiva biològica, perquè són convencions socials que aprofiten algunes diferències biològiques maximitzant-les i establint límits sobre la base d'elles.

- **ESTEREOTIP de GÈNERE.** Els estereotips de gènere partien del que significa ser home i dona, i les característiques que la societat atorga a cadascun. Cal recordar que el concepte d'estereotip no té per què tindre connotacions negatives.
- **MICROMACHISMO:** Partim des de la teoria de Bonino. És important treballar des d'aquest concepte precisament perquè és el que vincula les pautes de comportament masculí amb el control, el domini, etc. Bonino entén que ni tan sols els homes que es denominen més progressistes estan allunyats d'ells

(Bonino, 2004). Són formes de violència subtil, que genera malestar, i que a vegades són difícilment identificables.

- **LLENGUATGE SEXISTA.** Les llengües són sistemes de comunicació creats pels éssers humans a imatge i semblança seua; per això, en societats en les quals s'estableix una diferència social entre els sexes, existeixen divergències estructurals i d'ús entre la manera de parlar de les dones i la dels homes, i la llengua creada per pobles així caracteritzats recull i transmet una manera diferent de veure els uns i els altres. En això consisteix el sexisme lingüístic, en un divers tractament que, a través de la llengua, fem de l'individu en funció dels genitals amb els quals ha nascut. (Calero, 1999, p. 9 en Bolaños, 2013).
- **COEDUCACION.** Segons Bartolomé (1974) “La coeducació és l'existència de la promoció femenina, el reconeixement dels seus drets i les transformacions d'índole social, psicològica i moral que han imposat un nou estil de viure i d'estar en el món a l'home i a la dona. Educar a les xiquetes i els xiquets per igual, però sense reformar positivament els valors tradicionalment femenins.

4. Competències

- Lingüístiques
- Aprendre a aprendre
- Socials i cíviques
- Consciència i expressions culturals

5. Metodologia

El programa es durà a terme per un educador/a amb formació en gènere. La metodologia seguida serà participativa, pretén aportar nous coneixements i realitats a l'alumnat a partir de dinàmiques en els quals aquests/as han d'intervindre. Es busca que a partir dels coneixements i idees que aporten els xiquets i les xiquetes i per mitjà de dinàmiques grupals, es vaja aportant una visió diferent a les creences i patrons que els han anat establits socialment amb la finalitat de motivar en ells i elles el dubte i reflexió sobre aquestes, i guiar-los i conscienciarels cap a pensaments i idees coeducatives d'igualtat.

El programa consta de tres moments educatius:

- Activitats prèvies: són aquelles realitzades pel professorat abans de la posada en marxa del programa per part del personal educador. En aquestes activitats el professorat per mitjà de dinàmiques grupals, cerca la reflexió i qüestionament en els xiquets/as sobre les seues pròpies creences, a més de despertar l'interés i motivació pels temes a tractar en el programa. Aquestes dinàmiques principalment busquen el debat entre el grup, en el qual el professorat exercirà un paper de moderador sense arribar a aportar idees o arguments. El professorat haurà d'estimular la participació de l'alumnat en les dinàmiques, aconseguir un ambient positiu en els debats i respectar totes les opinions. Finalment, fent esment que les activitats proposades són una guia per a facilitar el treball del professorat, però aquest sempre pot adaptar-les amb la finalitat d'aconseguir una intervenció de major qualitat.

- Activitats centrals: són les activitats que es realitzaran pel personal educador a l'aula. Són activitats centrades en la participació dels estudiants i la reflexió col·lectiva sobre la construcció social del gènere. El paper de l'educador o educadora és fonamental per a l'adequada posada en marxa del programa, aquest ha de conèixer i estar sensibilitzat amb la perspectiva de gènere i valors coeducatius que es pretenen transmetre en el projecte. A més, el personal educador ha de ser capaç d'establir un clima agradable i respectuós a l'aula, que motive la participació de l'alumnat. Aquest ha de seguir aquesta guia, però també ha de ser capaç d'adequar-la o modificar-la quan siga necessari amb la finalitat d'aconseguir una intervenció de major qualitat. El programa consta de tres sessions de 45 minuts aproximadament.

- Activitats posteriors: seran realitzades pel professorat després de cada sessió del programa duta a terme pel personal educador, hi haurà tres sessions posteriors d'una duració de 45-60 minuts cadascuna. Aquestes activitats busquen l'assimilació i interiorització dels conceptes i coneixements tractats per l'educador/a, per mitjà de dinàmiques que mostren als xiquets/as que aqueixes desigualtats i rols de gènere els viuen i experimenten en el seu dia a dia sense que ho aprecien. A diferència de les activitats prèvies, ací el professorat sí que haurà de defensar la visió coeducativa, a més d'ampliar aquells coneixements que veja oportuns, però sense buscar l'enfrontament entre idees, s'ha d'aconseguir un clima positiu i de respecte, on els xiquets i xiquetes se senten còmodes per a transmetre les seues idees

6. Nivell educatiu

EP5 i EP6

7. Materials i recursos

El programa es desenvoluparà de manera íntegra a l'aula.

Per a les activitats prèvies que es proposen al professorat es necessitaran els següents recursos:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	TÈCNICS
Xic o xica?	Professor/a	Quadern d'exercicis Colors Guixos Cola	Aula Pissarra 1 Silla per alumne/a 1 Mesa per alumne/a
Pense que...	Professor/a	Quadern d'exercicis Bolígrafs	Aula 1 cadira per alumne/a 1 taula per alumne/a
A favor o en contra	Professor		Aula

Per a les activitats central:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	TÈCNICS
Què sabem?	Educador/a		Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Els extraterrestres	Educador/a	Quadern d'exercicis Bolígrafs	Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

Llenguatge inclusiu	Educador/a	Quadern d'exercicis Guixos	Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Reflexionem	Educador/a		Aula
Què són les tasques de la llar?	Educador/a	Guixos	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 cadires per a cada alumne/a Pissarra
Els contes en l'educació	Educador/a	Quadern de l'alumnat Bolígrafs	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 cadires per a cada alumne/a
Contes clàssics	Educador/a	5 contes clàssics	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 cadires per a cada alumne/a

Pel·lícula Cendrosa	Educador/a	Tràiler pel·lícula “Ventafocs”	Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Pel·lícula Brave	Educador/a	Tràiler pel·lícula “Brave”	Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

Compte “El dinosaure, el príncep, la xiqueta i la seua mama”	Educador/a	Compte “El dinosaure, el príncep, la xiqueta i la seua mama”	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Reflexió i avaluació final	Educador	Quadernet de l'Alumnat Bolígrafs	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

Per a les activitats posteriors:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	TÈCNICS
A què juguem?	Professor/a	Quadernet de l'alumnat Materials per a elaborar mural: colors, cartolines, revistes, purpurina, etc.	Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

Els meus responsabilida- dones	Professor/a	Bolígrafs Paper Colors Cartolines	Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Preparats, llist@, Acció!	Professor/a	Material per a les representacions: teles, disfresses, cartolines...	Aula Ordinador Altaveus Projector

8. Localització i itinerari

Les activitats d'aquest programa es realitzaran a l'aula.

9. Desenvolupament del programa i temporalització

S'ha assenyalat en la metodologia que el programa està dividit en tres moments temporals: activitats prèvies realitzades amb el professorat a l'aula; activitats centrals dirigides pel personal educador; i, finalment activitats previstes per a consolidar els conceptes amb el professorat amb posterioritat als tallers.

9.1 Activitats prèvies

Les activitats exposades a continuació es recomana siguen dutes a terme pel professorat abans de la posada en marxa del programa per part del personal educador, és a dir abans de cap presa de contacte de l'alumnat amb el programa. Aquestes activitats no són d'obligatorietat per a l'execució del programa, sinó una recomanació per a aconseguir un major abast i assoliment d'objectius, igual que el professorat tenen la possibilitat de dur a terme la totalitat de les activitats o solo aquelles que avalue més positives i amb possibilitat d'executar.

La intenció d'aquestes és que els xiquets i les xiquetes comencen a reflexionar i qüestionar diferents aspectes que posteriorment seran tractats en el programa, a més de despertar interès i motivació pel tema.

Aquests espais de reflexió i dubte davant escenaris i creences que els han sigut establides des del seu naixement estimularan el seu pensament crític. El posicionament del professorat serà com a “advocat del diable”, no ha de defensar ni posicionar-se cap a idees coeducatives, ja que busquem que l'alumnat dubte i busque el perquè dels seus pensaments.

La temporalització d'aquestes és aproximada, ja que cal ser conscients que cada grup d'alumnes i alumnes té unes característiques i pot respondre de manera diferent a una mateixa activitat.

ACTIVITATS

TEMPORALITZACIÓ

Dibuixem

30 – 40 min

Pense que...

30 – 40 min

A favor o en contra

30 – 40 min

Dibuixem

Els i les estudiants del tercer cicle de primària es troba en la preadolescència, moment en el qual els seus cossos es troben en ple procés de canvi. És el moment crucial per a treballar sobre la forma en la societat llança estereotips pel que fa a la bellesa tant d'homes com de dones.

En la primera part de l'activitat es demanarà a l'alumnat que dibuixen d'una banda un xic i d'altra banda a una xica, amb roba i tall de pèl, a què juga, en quin lloc està, què està fent i amb qui, utilitzant colors. Activitat situada en el Quadern de l'Alumnat.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A1 1. Xic o xica?

DIBUIXA un XIC. No oblidis dibuixar quin tipus de roba i quin pentinat, amb què juga, en quin lloc està, què està fent i amb qui. Utilitza colors.

 AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A1 1. Xic o xica?

DIBUIXA una XICA. No oblidis dibuixar quin tipus de roba i quin pentinat porta, amb què juga, en quin lloc està, què està fent i amb qui. Utilitza colors.

6

 AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Després realitzarem un reflexió grupal sobre si els cossos que han dibuixat, es correspon amb el cos real que tenen homes i dones o si en realitat han dibuixat el “cos ideal” que socialment es transmet.

El professorat no aportarà idees, la intenció és que a través de les seues preguntes els xiquets/as veguen que el dibuix que han realitzat pot no correspondre's amb la realitat, sinó d'aquell que veuen en els mitjans. Per exemple, tots els xics que coneixeu són així? I totes les xiques?

Pense que...

En la primera part de l'activitat, els xiquets/as treballen en el seu quadernet de manera individual, la qual té una sèrie de qüestions sobre gènere. Una vegada tots/as hagen finalitzats exposaran i debatran les seues respostes. El professorat desenvoluparà aquesta segona part com pense que serà més beneficiosa per al grup, pot anar un a un llegint les seues respostes, exposar-les de manera voluntària...

Cal no oblidar, que no hem de transmetre als xiquets/as quines són les respostes correctes o guiar les seues pensaments cap a idees coeducatives, en aquesta part prèvia al programa sol es pretén crear espais de dubte sobre allò que sempre els han transmés com a veritat per mitjà del debat entre diferents idees.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A1 2. Pense què...

Escriu 5 característiques que tinguen els xics.

Escriu 5 característiques que tinguen les xiques.

Qui s'ha d'ocupar de les tasques de la llar?

MAMÀ PAPÀ ÀVIA AVI GERMA GERMANA ONCLE TIA COSÍ COSINA

CUIDADORA CUIDADOR ALTRE/A _____

Com sabem si una persona és un xic o una xica?

A) PER LA SEUA FORMA DE VESTIR B) PEL SEU SEXE C) PER LES ACTIVITATS QUE REALITZA

Escriu dos treballs que facen millor els xics.

Escriu dos treballs que facen millor les xiques.

7

EDUCACIÓ

A favor o en contra

En aquesta activitat tots els xiquets/as es posaran en peus i realitzaran una fila. El professorat anirà dient en veu alta afirmacions i aquests/as hauran de posicionar-se a la dreta si pensen que aqueixa afirmació és correcta, a l'esquerra si estan en contra o quedar-se en el lloc si dubten.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A1 A continuació assenyalat verdader o fals:

	V	F
Els xics i les xiques podem fer les mateixes coses igual de bé.		
Els xics poden plorar.		
Les xiques poden ser fortes.		
Els xics i les xiques poden jugar junts.		
Els xics poden jugar amb nines.		
Les xiques poden jugar a futbol.		
Les xiques poden ser igual de bones que els xics jugant a futbol.		
Els xics poden ballar.		
Les xiques poden jugar a videojocs.		
Els xics poden portar samarretes de color rosa.		
Les xiques demanen ajuda als xics quan tenen un problema.		
Els xics poden portar els cabells llargs, portar coleta i els cabells tintats.		
Les xiques poden portar els cabells curts, molt curts i rapats.		
Els xics poden portar falda i vestit.		
Els xics poden treballar de perruquers, secretaris, infermers i cuidant xics i xiques xicotets i xicotetes.		
Les xiques poden treballar de presidentes d'un país, científiques, professores d'universitat, advocades i caps d'una empresa.		
Les xiques poden treballar d'obreres, constructores, conductores, futbolistes i lampistes.		
Els xics poden netejar la casa, planxar la roba i cuidar bebès.		
Les xiques poden treballar fora de casa.		
Els xics poden fer les tasques de la llar.		

8

EDUCACIÓ

Algunes de les afirmacions que poden dir el professorat són:

- Les xiques són més afectuoses que els xics
- El rosa és de xiques
- Les xics són millors en els esports que les xiques
- Un xic ha de jugar només amb xics
- Els cabells llargs és per a xiques
- Les xiques saben fer millor les tasques de casa
- Les xiques no saben defensar-se soles
- Els xiquets i les xiquetes són iguals
- ...

Després de cada frase serà interessant que cada grup justifique la seua elecció, és a dir perquè pense que és veritat, és fals o no ho sé, i es cree debat. Després del debat, es tornarà a repetir l'afirmació per si hi ha xiquets/as que volen canviar la seua posició. Si la resposta del grup és molt unànime, el professorat haurà de motivar el debat qüestionant les seues decisions.

9.2 Activitats centrals

Les activitats centrals es troben dividides en tres sessions de 45 minuts aproximadament cadascuna. En ella s'aniran introducció gradualment els conceptes clau plantejats en el programa pansa aconseguir els objectius proposats, a través de dinàmiques es pretén que l'alumnat vaja prenent consciència ells.

- PRIMERA SESSIÓ

En la primera part de la sessió, el personal educador realitzarà una presentació on explicarà què és el programa “Coeducació. Caminant per la igualtat”, el qual és portat per la secció de Projectes Educatius de l'Ajuntament de València, que consta de tres sessions de 45 minuts cadascuna. A continuació exposem les activitats que durà a terme el personal educador, amb una breu explicació:

Què sabem sobre la igualtat?

És una activitat el personal educador preguntarà a l'alumnat que coneixements tenen sobre alguns dels conceptes que tractaran en el programa, com: sexe, gènere, estereotip, rol i sexisme.

Els extraterrestres

El/a educador/a planteja a l'alumnat una situació: acaba aterrar en la terra una nau espacial amb dos extraterrestres que venen en to de pau i volen aprendre dels humans per a poder transmetre els nostres coneixements als de la seua espècie. Una de les preguntes que plantegen: Què és un home? Què és una dona?

Els xiquets/as respondran a aquestes qüestions en el seu quadernet de treball, posteriorment reflexionaren sobre les seues respostes.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A2 En la primera sessió coneixerem què és la igualtat entre xics i xiques. A més, dels conceptes gènere, sexe, rol i estereotips. I aprendrem a veure les desigualtats entre xics i xiques en el nostre dia a dia. També abordarem l'ús del llenguatge inclusiu.

En la segona sessió parlarem de quines activitats i qui fa el treball dins i fora de casa, per a veure si hi ha igualtat. També veurem si hi ha igualtat en les pel·lícules de Disney.

En la tercera sessió, veurem trossos de pel·lícules Disney i altres vídeos on hi ha personatges que lluiten per la igualtat.

1. Extraterrestres

Imagina't que acaba d'aterrar en la Terra una nau espacial amb extraterrestres que vénen en so de pau i volen aprendre dels humans per a poder transmetre els nostres coneixements als de la seua espècie. Algunes de les preguntes que plantegen són:

Què és un xic? Què és una xica?

A continuació contesta a les preguntes, segons la teua opinió, per a ajudar els i les extraterrestres.

Què és un xic? Quin pentinat porta? Com va vestit? És alt o baix?

Es fort o no? És sensible o no? Quin és el seu color favorit?

Imagina't que té la teua edat, a què juga?

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A2 Quan siga major de què treballarà?

Què és una xica? Quin pentinat porta? Com va vestida? És alta o baixa?

Es fort o no? És sensible o no? Quin és el seu color favorit?

Imagina't que té la teua edat, a què juga?

Quan siga major de què treballarà?

Lavors, segons la teua opinió, quina diferència(es) hi ha entre una xica i un xic?

EDUCACIÓ

EDUCACIÓ

Coneixem nous conceptes

El personal educador mostra a l'alumnat una diapositiva amb un esquema que resumeix els conceptes de sexe i gènere, per a conèixer-los i aprofundir sobre ells. Finalment, afegim el concepte de llenguatge sexista que serà treballat en la següent activitat.

Llenguatge inclusiu

En aquesta activitat es tractarà el llenguatge inclusiu/ no sexista amb l'alumnat. Per a això el personal educador explicarà què és això del llenguatge inclusiu i com sense apreciar-ho tots/as utilitzem un llenguatge sexista. A més, ensenyarà a detectar-ho i algunes estratègies per a evitar la seua utilització.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A2

2. Cap a un llenguatge inclusiu

Torna a escriure les següents frases en forma de llenguatge inclusiu. Pot haver-hi més d'una forma de fer-les.

Al partit van assistir gran quantitat d'aficionats.

Tot home naix lliure.

Algun de vosaltres ha nascut fora de València?

Els alumnes de 4t de Primària viatgen a la platja.

No plores com una xiqueta.

Trobaré a faltar als meus veïns.

Nosaltres estem a l'aula.

Sigues fort com un home.

Quan un estudia, obté bons resultats.

Hui és el Dia del Xiquet.

Podria viure amb els seus, però vol veure món.

Quants voleu anar al cinema?

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Reflexionem

Al final de la sessió, es realitzarà un resum i reflexió del vist en la sessió, on breument s'explicaran els conceptes vistos i es comentarà amb l'alumnat si la percepció que tenien sobre ells ha canviat en alguna cosa

En la primera part de la sessió, el personal educador realitzarà una presentació on explicarà què és el programa “Coeducació. Caminant per la igualtat”, el qual és portat per la secció de Projectes Educatius de l'Ajuntament de València.

En aquesta el personal monitor realitzarà un repàs pels conceptes bàsics i comprendre el nivell de coneixements que disposa l'alumnat en el que respecte al tema.

- SEGONA SESSIÓ

Al començament de la segona sessió es durà a terme un repàs sobre els conceptes vist en la sessió anterior, amb la intenció de comprovar si l'alumnat és capaç de diferenciar: sexe, gènere, estereotip i rol.

Què són les tasques de la llar?

De manera grupal, es preguntarà als xiquets/as si saben diferenciar entre tasca de la llar i treball o professió remunerada. L'educador/a transmetrà que la responsabilitat de la llar és de totes/as, concepte de corresponsabilitat familiar.

Es realitzarà amb l'alumnat una llista de les tasques de la llar, que posteriorment hauran de comptar, en veu alta i aquells que vulguen, qui les realitza a la seua casa. Per a finalitzar, farem un recompte i es comprovarà que encara que els números es van equiparant, encara són les dones les encarregadas de dur a terme aquestes tasques, a pesar que treballen fora de la llar.

Els contes en l'educació

El personal educador transmet que els contes, més enllà d'entretindre'ns ens transmeten idees. Les imatges, les cançons, les il·lustracions, les pel·lícules... no són neutres

L'educador/a demanarà a l'alumnat que pense en una pel·lícula i emplee l'activitat corresponent en el seu quadernet d'activitats. Posteriorment, posaran en comú les seues respostes i l'analitzaran.

Ací els xiquets/as aprendran que en els contes aprenen la identitat de gènere, interioritzen valors i comportaments que assumeixen com a propis.

A2 3. Els contes en l'educació

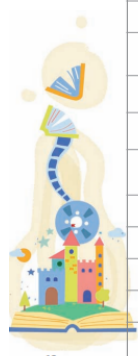
A continuació, veurem si hi ha igualtat en les pel·lícules i contes que més ens agraden.

Pensa en una pel·lícula o conte. En quin has pensat?

Apareix algun problema? Quin?

Qui o quines persones ho solucionen?

Com se soluciona?

12

Contes clàssics

Treballarà con alguns contes clàssics com: els tres porquets, la tortuga i la llebre o la cigarra i la formiga. Per mitjà d'aquests contes, també observaran com els contes també transmeten valors.

A cada grup se li entregará un conte i entre tots han d'extraure els valors que aquests transmeten.

Pel·lícula Cendrosa

Visionar el tràiler de la pel·lícula de la cendrosa. Després, de manera grupal l'alumnat anirà citant qualitats que han observat en els personatges de Ventafocs i el Príncep.

El personal educador, reflexionarà sobre els rols de gènere clàssics establits en els contes, com Ventafocs malgrat ser la protagonista no és capaç de solucionar els seus problemes i és el príncep qui el fa...

- TERCERA SESSIÓ

Al començament de la sessió es farà un recordatori d'allò vist en el programa fins ara.

Visionat tràiler pel·lícula Brave

La pel·lícula de Brave, es tracta d'un conte no clàssic, es podria considerar un conte coeducatiu. Es duu a terme la mateixa dinàmica que amb la pel·lícula Ventafocs, on l'alumnat ha de fixar-se i citar les característiques que mostren els protagonistes.

Amb aquesta activitat l'educador/a mostra als alumnes la ruptura amb els rols de gènere que transmeten els contes clàssic

Compte “El dinosaure, el príncep, la xiqueta i la seua mama”

Aquest conte, aporta humor i ruptura d'estereotips on es mesclen contes d'ahir i de hui. Després de veure el conte, l'educador/a i l'alumnat reflexionarà sobre el diferent que és aquest conte respecte als habituals, els personatges són protagonistes de les seues pròpies vides.

Reflexió final

Resum i reflexió del vist en la sessió, vivim en societat en les quals les relacions entre gèneres estan jerarquitzaes i els valors dominants són els masculins. Des del nostre naixement se'ns imposen actituds, idees, creences que s'esperen de nosaltres/us per el fet de ser home o dona, tot això crega desigualtats que poden arribar a ser discriminatòries, sexistes i fins i tot violentes.

Per a finalitzar, el personal educador avaluarà el grau de satisfacció de l'alumnat respecte al programa, per mitjà d'un qüestionari, i si els continguts tractats han sigut veritablement compresos i assimilats per l'alumnat a través d'una reflexió grupal.

9.3 Activitats posteriors

Les activitats posteriors són un suggeriment per al professorat, amb la intenció de reforçar i consolidar els conceptes i idees tractats en les sessions del programa amb el personal educador. Després de cada sessió del programa es proposa una activitat posterior. Igual que en les activitats prèvies la temporalització establida és aproximada, aquesta dependrà del grup i possibilitats del professorat.

ACTIVITATS**TEMPORALITZACIÓ**

A què juguem?

40 - 50 min

Les meues responsabilitats

20 - 25 min

Preparats llist@s Acció!

30 – 35 min

Exposició històries creades

40 – 50 min

- DESPRÉS DE LA PRIMER SESSIÓ

Des del nostre naixement s'estableixen una sèrie de conductes que ens ensenyen a diferenciar-nos entre homes i dones. Aquesta diferenciació ens acompanya al llarg del nostre cicle vital, creant desigualtats que, en alguns casos, poden arribar a ser discriminatòries, sexistes, i fins i tot, violentes.

A què juguem?

En aquesta activitat el personal educador treballarà sobre la segregació dels joguets en relació amb el sexe, i els rols que es representen a través d'ells per als xiquets i les xiquetes. Per a això l'alumnat observarà tres anuncis de publicitat sobre joguets, els quals haurà d'analitzar per a respondre a una sèrie de qüestions, situades en el Quadern d'Activitats.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A3

1. A què juguem?

Observa aquests tres anuncis i completa la taula.

Anunci 1: *Loop tubes* - <https://youtu.be/uQ2gLS8gMP4>

Anunci 2: *Baby Born Sister* - <https://youtu.be/4gyEcFJjg-c>

Anunci 3: *iMagic Box* - https://youtu.be/piHVDwS_7U4

	Anunci 1	Anunci 2	Anunci 3
Nom del joguet.			
Qui o qui apareix(en) en l'anunci.			
Colors que utilitzen.			
Música (relaxant, alegre, agressiva, excitant...).			
Tipus de veu (femenina, masculina, aguda, greu, etc.).			
Lema / eslògan de l'anunci.			

EDUCACIÓ

- DESPRÉS DE LA SEGONA SESSIÓ

Les meues responsabilitats Qui fa què?

Durant la sessió amb el personal educador van tractar la corresponsabilitat en les tasques de la llar, amb aquesta activitat es pretén aprofundir més sobre això i mostrar als xiquets/as com és un aspecte de desigualtat.

Aquesta activitat consisteix a escriure el treball que realitza cada membre de la família, i per tant adonar-se de qui fa la majoria de tasques domèstiques. Cada membre té un ROL (conjunt de tasques i funcions que s'assignen a dones i homes en una societat donada i en un moment històric concret)

L'alumnat haurà de completar una taula, situada consultant en el seu entorn familiar per a obtenir els resultats que es precisen. En classe es procedirà a debatre, posant en comú els resultats obtinguts.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A3 2. Les meues responsabilitats, qui fa què?

Emplena aquest qüestionari, marcant amb una X la persona o persones que s'encarreguen de fer la tasca.

	Papà(s)*	Mamà(s)*	Tu	Gemà(ns)*	Germana(nes)*	Altre(*)	Altres(*)
Fer la compra.							
Fer compres ocasionals.							
Programar els menjars.							
Cuinar diàriament.							
Escurar.							
Rentar la roba.							
Estendre-la.							
Plansar.							
Pasar i llevar la taula.							
Traure el fem (reciclar).							
Rentar la pols.							
Aparcar i netejar el sòl.							
Cuidar les plantes.							

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A3

	Papà(s)*	Mamà(s)*	Tu	Gemà(ns)*	Germana(nes)*	Altre(*)	Altres(*)
Cosir.							
Donar menjar als fills i les filles.							
Relacions amb l'escola.							
Acompanyar al centre de salut.							
Cura del vehicle.							
Conduir el vehicle.							
Decorar la casa.							
Arranjaments de la llar (canviar bombetes, trossos, canviar alambres, etc.)							
Reparació d'electrodomèstics.							
Comprar el pa.							
Treballar fora de casa.							
Relacions amb el banc.							

*En el cas que tingues dos papàs, posa el nom de cadascun.
*En el cas que tingues dues mamàs, posa el nom de cadascuna.
*En el cas que tingues més d'un germà, posa el nom de cadascun.
*En el cas que es tracte d'una altra persona així, posa de qui es tracta, per exemple: avi, oncle, cosí, cuidador, etc.
*En el cas que es tracte d'una altra persona així, posa de qui es tracta, per exemple: àvia, tia, cosina, cuidadora, etc.

Reflexió:

- Quines tasques realitzen la majoria de mares?
- Quines tasques realitzen la majoria de pares?
- Quines tasques realitzen les xiquetes?, i els xiquets?
- Creieu que existeix desigualtat en els rols que exerceix cada membre de la família?

Preparats, llist@s, Acció!

En la sessió amb el personal educador han conegut exemples de sexisme i desigualtats de gènere en diferents dibuixos, sèries i pel·lícules animades. Hem observat en alguns casos, la figura de la dona va lligada a aspectes com la dolçor, la feblesa, la sensibilitat, etc., i els de l'home a la valentia, la força, l'astúcia....

L'alumnat, dividit en grups, haurà de crear una història, tenint en compte que la finalitat és desmuntar el sexisme en els personatges que apareixen. Pot ser una història inventada per elles/us, pot ser a partir d'alguna pel·lícula o sèrie d'animació en la qual transformen aqueixos comportaments sexistes en comportaments igualitaris i justos per als dos sexes.

El treball es presentarà en forma de representació teatral, enregistrament d'un vídeo o curt, narració acompanyada d'imatges, etc... El format de presentació és lliure, cada grup de treball triarà com dur a terme el resultat final.

Cal tindre en compte que per a la presentació dels treballs en la tercera sessió hi ha un temps màxim de 20 minuts. Haurem de seguir les següents recomanacions.

Es crearan 4 – 5 grups de treball per aula.

La duració de la representació serà de 3-4 minuts màxim.

Si per a la realització de la presentació es requereix de material de suport (decorat) s'haurà de preparar amb anterioritat.

- DESPRÉS DE LA TERCERA SESSIÓ

Exposició de les històries creades

Durant aquesta sessió els xiquets/as hauran d'exposar als seus companys/as les històries treballades en la sessió anterior en el format triat per ells i elles. Aquestes exposicions seran realitzades pels grups de treball, amb una duració aproximada de 5 minuts.

Mentre cada grup duu a terme la seua representació, es demana a la resta de companys/as que detecten aspectes coeducatius i sexistes, per a després de cada representació comentar-los i analitzar-los. El professorat haurà d'aportar aquells no identificats per l'alumnat, ha de reflectir que encara que l'objectiu de la història és que siga coeducativa, tenim assimilats molts aspectes sexistes que no detectem. A més, el professorat podrà observar si els conceptes tractats en la sessió han sigut compresos i interioritzats.

10. Avaluació

QÜESTIONARI DE QUALITAT --- PROFESSORAT

DADES IDENTIFICATIVES DEL PROGRAMA			
Nom del programa:		Data realització:	
Nom del centre educatiu:		Professor/a responsable:	
Nivell/etapa i Grup assistent:	Nre. alumnat participant.		
	Total:	Xiques	Xics
Nom de la sessió:	Nom de la persona que desenvolupa el programa educatiu:		

VALORACIÓ					
Valoreu els següents aspectes del programa en una escala de puntuació de l'1 al 5. Marqueu amb una X la puntuació corresponent: 1= Nul; 2 = Deficient; 3= Normal; 4= Bona; 5= Excel·lent					
	1	2	3	4	5
El grau de satisfacció general del programa és					
La duració del programa segons els seus objectius i continguts ha sigut					
L'educador/a que ho ha impartit ha mantingut l'atenció de l'alumnat de forma					
Ha utilitzat una metodologia					
Ha demostrat en la seua actuació un nivell de coneixements i experiència					
La forma d'impartir el programa ha facilitat l'aprenentatge de l'alumnat					
El nivell d'organització del programa (informació, compliment de dates i horaris, etc.) ha sigut					
Importància de la continuïtat d'aquest programa per a futures edicions					

Si desitgeu realitzar qualsevol suggeriment, observació o incidència, per favor, utilitzeu l'espai reservat a continuació

A la sessió de hui:

Al programa en general:

Al material didàctic (només en el cas d'haver sigut sol·licitat):

Al personal que ho ha impartit:

A la gestió organitzadora/planificadora del programa:

Ompliu amb una **X** **només** si s'ha fet el programa en **anys anteriors**

El programa ha millorat	Si No	
El programa ha empitjorat	Si No	

NOTA: Si per alguna causa no podeu entregar este imprés omplit quan finalitze el programa educatiu, vos preguem que remeteu el qüestionari per correu electrònic a sccproyectosed@valencia.es.

Gràcies per la vostra col·laboració

SECCIÓ PROJECTES EDUCATIUS

Firma del/de la docent

C/ Amadeu de Savoia, 13, 46010 VALÈNCIA

Tel.: 962084283

--

11. Bibliografia

Aguilar García, T « El sistema sexe-gènere en els moviments feministes », Amnis [En línia], 8 | 2008, Publicat el 01 setembre 2008, consultat el 26 juny 2018. URL: <http://journals.openedition.org/amnis/537>; DOI: 10.4000/amnis.537

Bolaños, S. “Sexisme lingüístic: aproximació a un problema complex des de la lingüística contemporània”, en *forma. func.*, Volum 26, Número 1, p. 89-110, 2013. ISSN electrònic 2256-5469. ISSN imprés 0120-338X.

Bourdieu, P. (2000). *La dominació masculina*. Barcelona: Anagrama.

Bonino, L. (2004). “Els micromachismes”. *Revista Cibeles*, n.2, Madrid.

Tallada, A “De les escoles de xiquetes a les polítiques d'igualtat”. Desembre, N.0 286, *Quaderns de Pedagogia*

Giddens, A. (2010). *Sociologia*. Madrid: Aliança.

Goffmann, I. (1993). *La presentació de la persona en la vida quotidiana*. Barcelona: Anagrama.

Subirats, M., (1994) *Conquistar la igualtat: La coeducació hui*. Barcelona: Graó.

12. Annexos

Annex I

Recursos

- El Masclisme que no es vé . Reportatge emés per RTVE el 5 de Juny de 2015. Disponible en <http://www.rtve.es/alacarta/videos/documentos-tv/documentos-tv-machismo-no-se-ve/3191698/>. Consultat el 27 de Juny de 2018.

- Pàgina Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT en la qual existeixen una àmplia gamma de recursos per a treballar des de la perspectiva de la igualtat.
<http://www.educandoenigualdad.com>. Consultat el 27 de Juny de 2018.
- Guia didàctica **Coeducació** de l'Institut de la Dona.
<http://www.inmujer.gob.es/observatorios/observigualdad/estudiosinformes/docs/009-guia.pdf> Disponible el 27 de Juny de 2018.
- Guia de la formació en igualtat de Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT
<http://www.educandoenigualdad.com/portfolio/guia-para-la-formacion-en-igualdad/>. Disponible el 27 Juny de 2018.
- Jugar creant igualtat, de Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT
<http://www.educandoenigualdad.com/portfolio/jugar-creando-igualdad/>
Disponible el 27 de Juny de 2018.
- Secció del [diario.es](http://www.eldiario.es) en la qual es recullen exemple de micromachismes . És un
<https://www.eldiario.es/micromachismos/> Disponible el 2 de Juliol de 2018.

Annex II

Lectures recomanades per a l'alumnat

Llesta 1

AGUSTINA GUERRER ET. AL. (2018). El futur és femení: Contes perquè juntes canviem el món. Núvol de Tinta (de 5 a 17 anys)

BAGIEU PENÉLOPE (2017) Valeroses 1. Dones que només fan el que elles volen. Dibbuks (de 8 anys)

BAGIEU PENÉLOPE (2017) Valeroses 2. Dones que només fan el que elles volen. Dibbuks (de 8 anys)

FAVILLI ELENA I CAVALLO FRANCESCA (2017). Contes de bona nit per a xiquetes rebels. Destinació (de 10 anys)

FAVILLI ELENA I CAVALLO FRANCESCA (2018). Contes de bona nit per a xiquetes rebels 2. Destinació (de 12 anys)

FINK NADIA I SAA PITU (2016). Frida Kahlo. Col·lecció altres princeses. Naime Dona (de 9 a 12 anys)

IGNOTOFSKY RACHEL (2017). Dones en ciència. Nordica (de 8 anys)

LINDGREN ASTRID (2018). Pipi Calzaslargas. Blackie Books (de 9 a 12 anys)

MURNAU MARIA I SOTILLO HELENA (2017). Feminisme il·lustrat: idees per a combatre el masclisme. Montenal (de 9 a 12 anys)

PUJOL CRISTINA I ORTEGA RENa (2015) Intrépidas. Pastís de la lluna (de 5 a 11 anys)

RAQUEL DIAZ (2010). Hi ha una cosa més avorrida que ser una princesa rosa? Thuele edicions (de 5 a 10 anys)

ROMERO CRISTINA (2017). El Llibre Roig de les Xiquetes. OB STARE (de 8 anys)

Sánchez Mª Isabel (2016). Col·lecció petita i gran. Alba editorial (de 5 a 10 anys)

Llesta 2

DAHL, R.:

- *Charlie i la fàbrica de xocolate*. Alfaguara (de 10 a 12 anys).
- *Matilda*. Alfaguara (de 10 a 12 anys).

FINE, A.:

- *Cutremamá*. Gavina Júnior (de 10 a 11 anys).
- *Ulls saltones*. Alfaguara (12 anys).

GÓMEZ, C. *No tornes a llegir a Jane Eyre*. Anaya (12 anys).

JACOBS, A. J. Contes de fades retorçats. (De 8 a 10 anys).

JERÁN, A. Inés del revés. Madrid: Kókinos (de 8 a 10 anys).

LALANA, F. El llac dels cignes. Brunyisc (de 8 a 10 anys).

MARTÍNEZ, A. Els conflictes d'Ana. Destinació (de 8 a 10 anys).

MARTÍNEZ, M i VENDRELL. Rojo inoportú. Ed. Destinació (de 8 a 10 anys).

MONTERO, R. Les barbaritats de Bàrbara. Alfaguara (d'11 a 12 anys).

PAUSEWANG, G. La sirena en la llanda de sardines. Anaya (de 8 a 10 anys).

ROSSETTI, A. El club de les xiques Robinson. Alfaguara (10 anys).

ROMERO, C. El llibre violeta, més enllà de la rosa i el blau. Ob Stare (9 a 12 anys). El llibre rosat de l'amor. Primer per tu mateixa (de 12 a 15 anys):

SAURA, J. Clara i les cireres. Galera (de 8 a 10 anys).

URRUZOLA, M. J. Guia per a xiques. Maite Canal Editora (12 anys).